SDÍLENÍ TACITNÍCH ZNALOSTÍ V OBLASTI HODNOCENÍ ŽÁKŮ MEZI UČITELEM NOVICEM A UČITELEM EXPERTEM

Soňa Havlíková

Klíčová slova: tacitní znalosti, sdílení znalostí, učitel expert, učitel novic

Autor chce popsat znaky tacitní dimenze učitele experta, kterou chce odhalit za pomoci sdílení těchto znalostí s učitelem novicem, v jehož roli je sám výzkumník. Cílem tohoto sdílení znalostí je pomoci učiteli novici proniknout snadněji do složité oblasti hodnocení a vyvarovat se chyb, které při hodnocení mohou nastat.

Předkládaná empirická studie se snaží přiblížit fenomén dosud teoreticky i empiricky málo probádaný, a to výzkum tacitních znalostí, respektive tacitní dimenze znalosti u učitele experta v oblasti hodnocení žáků, a dále sdílení těchto znalostí s učitelem novicem, v jehož roli je autorka výzkumu. Existují dvě dimenze znalostí a to explicitní a implicitní/tacitní. Metody, které učitel používá při hodnocení, jsou výhradně explicitní. Tyto explicitní prvky můžeme zachytit při pozorování interakci mezi studentem a žákem ve vyučování. Pozorování a analýza nám však dostatečně nedokáže odhalit důvody učitelova hodnocení, jež může mít implicitní charakter. Podstatu tacitních znalostí se snažil vyjádřit Polanyi. ‘‘Víme více, než dokážeme vyjádřit." (Polanyi, 1966/1983)

Design výzkumu je situační analýza. Hlavní výzkumné metody budou pozorování a rozhovory. Pozorovány budou vybrané hodiny učitele experta učitelem novicem, doplněné o videozáznam. Po hodině proběhne polostrukturovaný rozhovor, zaměřený na oblast hodnocení. Rozhovor bude veden pomocí metody čistého jazyka. Následně proběhne stimulované vybavování za pomocí videa.

Existuje celá řada zdrojů týkající se tacitních znalostí, ale odkazují zejména na jejich použití v oblasti znalostního managementu a organizačního učení. Přesto se domnívám, že je žádoucí, abych objasnila podstatu tacitních znalostí v hodnocení učitele experta a následné sdílení s učitelem novicem. Domnívám se, že tacitní znalosti se vyskytují spolu se znalostmi explicitními. Znaky tacitních znalostí se objevily již při pilotním výzkumu a nyní probíhá analýza dat z hlavního výzkumu.

Bibliografie

Arnal, S., Burwood S. Tacit Knowledge and Public Accounts. *Journal of Philosophy of Education*. 37(3), 377-391.

Kikoski, C., & Kikoski, J. (2004). *The inquiring organization: tacit knowledge, conversation, and knowledge creation: skills for 21st-century organizations.* London: Praeger.

Polanyi, M.(1966/1983). *The tacit dimension.* Gloucester: Peter Smith Publisher

Slavík, J. (1999). *Hodnocení v současné škole: Východiska a nové metody pro praxi.* Praha: Portál.

Šíp, R., & Švec, V. (2013). Pojetí tacitních znalostí v paradigmatu sjednoceného pole. *Pedagogická orientace*, 23(5), 664–690.

Švec, V. (2012). Tacitní znalosti jako most mezi teorií a praxí v pedagogické přípravě budoucích učitelů. *Pedagogická orientace*, 22(3), 387–403.

Žlábková, I. & Rokos, L. (2013). Pohledy na formativní a sumativní hodnocení žáků v českých publikacích. *Pedagogika*, 43(3), 328-354.